

Rapport

Kijkers over het RTL- debat

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2021/66

Datum

maart 2021

Auteurs

Wietse van Engeland
Peter Kanne
Milan Driessen

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Belangrijkste uitkomsten	4
1 Kijkers over het RTL-debat	6
1.1 Onderzoeksopzet	6
1.2 Kijkers: Kaag meest overtuigend.	6
1.3 Alle politici – behalve Hoekstra – positiever beoordeeld ná het debat	10
1.4 Betrouwbaar als minister-president?	11
1.5 Wat leerden kijkers van het debat?	12
2 Onderzoeksverantwoording	13

Belangrijkste uitkomsten:

Waarom het RTL-debat geen game changer werd

Gebeurde er niets of zagen we niet dat er iets gebeurde?

In de rapportage van onze zetelpeiling schreven we vorige week “er gebeurt niets, omdat er niets gebeurt”. De VVD leverde twee zetels in, van 39 naar 37 zetels, maar schreven we: “als we het hele electorale krachtenveld bezien zijn er geen grote verschuivingen. (...) Er gebeurde dus al wel iets door de stemhulpen en de debatten, maar omdat er geen overtuigende “winnaar” was – in de beleving van de kiezers – had dit weinig effect op de peilingen. Mede daardoor profiteren bijvoorbeeld D66, GL en SP electoraal niet of nauwelijks van het optreden van hun lijsttrekkers. Waar weer uit volgt: er gebeurt niets, omdat er niets gebeurt.”

We hadden misschien beter kunnen schrijven: er gebeurde wel iets, maar het werd niet gezien.

Kaag meest overtuigend maar krijgt daarvoor niet de credits

Uit twee onderzoeken die we uitvoerden direct na het RTL-debat blijkt dat Sigrid Kaag door de kijkers die direct na het debat hun oordeel gaven duidelijk als meest overtuigend werd ervaren. Mark Rutte deed het na Kaag het best, gevolgd door Lilian Marijnissen, Jesse Klaver en Geert Wilders. Wopke Hoekstra werd door de ‘pure kijkers’ het laagst gewaardeerd.

Tabel 1 - Los van wat u stemt, wie vond u in dit debat het meest overtuigend overkomen? (Of: wie heeft het volgens u het best gedaan?)¹

	Basis= flitspeiling (direct na debat, zondagavond)	Basis= representatieve I&O-peiling (maandag-dinsdag)	
	Kijkers debat (‘pure kijkers’)	Kijkers debat	Niet-kijkers, wel iets over gehoord
Sigrid Kaag	21%	20%	10%
Mark Rutte	16%	19%	12%
Lilian Marijnissen	14%	8%	2%
Jesse Klaver	13%	10%	5%
Geert Wilders	12%	17%	11%
Wopke Hoekstra	9%	5%	4%
Geen van allen overtuigend	9%	14%	10%
Allemaal even overtuigend	2%	4%	3%
Weet ik niet	3%	3%	42%
N	2.022	404	405

Rutte en Hoekstra bleven daarna bij het publiek hangen als degenen die het goed deden en de prestaties van Kaag, Marijnissen en Klaver vielen in betrekkelijk onvruchtbare bodem, waarschijnlijk doordat er geen winnaar werd uitgeroepen en door wat er daarna in de media werd gezegd of getoond over en van het debat.

Dat Wopke Hoekstra bij slechts 9 procent het meest overtuigde – de minst goede score – valt bij de groep die het debat niet zelf zag maar er wel over hoorde bijna helemaal weg. Met 4 procent komt Hoekstra er net zo goed of slecht uit als Klaver (5%) en beter dan Marijnissen (2%).

¹ Voor de derde groep, die niet zelf keek.

Ook bij 2de voorkeur doet Kaag het goed, maar Hoekstra en Rutte krijgen de credits

In de verwachting dat deelnemers aan het onderzoek wellicht geneigd zijn de leider van de partij waarop ze stemmen aan te wijzen als “het meest overtuigend” hebben we de vraag nog een keer gesteld. Ook hier zien we Rutte (20%) en Kaag (19%) er bij de ‘pure kijkers’ als meest overtuigend uitkomen. Maar wederom blijkt dat de groep die het debat zelf niet zag maar er wel over hoorde niet Kaag, maar Rutte en nu ook Hoekstra, aanwijzen als degenen die het het best hebben gedaan. Kaag komt hier – met 8 procent – relatief bescheiden uit: net zo goed of slecht als Marijnissen, Klaver en Wilders.

Beperkt deel kijkers vond het een inhoudelijk goed debat

We vroegen niet alleen naar de prestatie van de individuele deelnemers, maar ook naar hoe informatief en inhoudelijk kijkers het debat vonden.

Een minderheid, 43 procent, vond het een “inhoudelijk goed debat”, 22 procent vond van niet. Ruim de helft (54%) vond het debat daarentegen wel “leuk om naar te kijken”.

En driekwart (72%) van de kijkers vond dat “het debat goed werd geleid” (door Frits Wester).

Kijkers leerden meer over plannen van D66 en GroenLinks, minder van plannen CDA en VVD

Voor alle deelnemende partijen gaven we de stelling “Door dit debat weet ik beter wat de plannen zijn van partij ... voor Nederland”.

De mate waarin kijkers vinden dat ze geïnformeerd zijn over de plannen van de partijen valt niet mee. Ongeveer de helft zegt door het debat beter te weten wat de plannen van D66 en GroenLinks voor Nederland zijn.

Slechts 35 procent zegt door het debat beter te weten te zijn gekomen wat de plannen van het CDA voor Nederland zijn en 38 procent zegt dat over de plannen van de VVD. Toch de twee partijen die nu en naar alle waarschijnlijkheid ook na maart opnieuw samen de regering gaan vormen.

Verantwoording

Om te achterhalen wat kijkers vonden (en leerden) van het RTL-debat van zondagavond (21.15-23.30 uur²) deden we twee onderzoeken:

- Een flitspeiling onder kijkers direct na het debat (zondagavond vanaf 23 uur; n=2.022)
- Een representatieve peiling³ (maandagochtend – dinsdagochtend; n=2.685 – waarvan 404 mensen het debat zagen en nog eens 405 het debat niet zagen, maar er wel over hoorden of lazen)

We voerden dit onderzoek uit als voorbereiding op meer flitspeilingen rondom de komende grotere debatten, in opdracht van een van de organisatoren.

Zie hoofdstuk 2 voor een uitgebreide onderzoeksverantwoording.

² Er keken 1,8 miljoen mensen

³ Dit was de I&O zetelpeiling van 3 maart 2021.

1 Kijkers over het RTL-debat

1.1 Onderzoeksofzet

Om te achterhalen wat kijkers vonden (en leerden) van het RTL-debat van zondagavond (21.15-23.30 uur⁴) deden we twee onderzoeken. Dit levert drie groepen op:

- Kijkers naar het RTL-debat die, zonder tussenkomst van duiders of andere media, direct na het debat hun niet-beïnvloede mening gaven ('pure kijkers')
- Kijkers naar het RTL-debat die maandag of dinsdag hun mening gaven, dus met de kans dat ze er de recensies op radio of tv hoorden of er over lazen in een krant of op internet.
- Mensen die niet naar het debat keken, maar er wel iets over hoorden of lazen.

Zie hoofdstuk 2 voor een uitgebreide onderzoeksverantwoording.

1.2 Kijkers: Kaag meest overtuigend.

Aan kiezers die behoorden tot deze drie groepen stelden we de vraag "Los van wat u stemt, wie vond u in dit debat het meest overtuigend overkomen? (Of: wie heeft het volgens u het best gedaan?⁵)"

Van degenen die naar het debat keken en direct daarna, zondagavond laat, aan de flitspeiling deelnamen ('pure kijkers'), vond 21 procent Sigrid Kaag van de zes lijsttrekkers het meest overtuigend overkomen. Een goede prestatie van de leider van een partij (D66) die met 15 zetels in onze peiling van die week 9,4 procent van de kiezers achter zich heeft. Mark Rutte (de leider van de VVD, 37 zetels: 23,4 procent van de kiezers in de I&O-peiling) volgt op enige afstand met 16 procent. Een significant verschil van 5 procent met Kaag. (Zie tabel 1).

Degenen die het debat zagen maar deze vraag op maandag of dinsdag invulden noemen Kaag in dezelfde mate (20%), maar Rutte iets vaker (19%). Ook Geert Wilders wordt nu wat vaker genoemd (17%). Kijken we vervolgens naar de groep die het debat niet zag maar er wel over hoorden of lazen, dan is het voordeel voor Kaag volledig verdwenen. Rutte (12%), Kaag (10%) en Wilders (11%) worden ongeveer even vaak aangewezen als degene die het het best heeft gedaan.

Tabel 1 - Los van wat u stemt, wie vond u in dit debat het meest overtuigend overkomen?

	Basis= flitspeiling (direct na debat, zondagavond)	Basis= representatieve I&O-peiling (maandag-dinsdag)	
	Kijkers debat (‘pure kijkers’)	Kijkers debat	Niet-kijkers, wel iets over gehoord
Sigrid Kaag	21%	20%	10%
Mark Rutte	16%	19%	12%
Lilian Marijnissen	14%	8%	2%
Jesse Klaver	13%	10%	5%
Geert Wilders	12%	17%	11%
Wopke Hoekstra	9%	5%	4%
Geen van allen overtuigend	9%	14%	10%
Allemaal even overtuigend	2%	4%	3%
Weet ik niet	3%	3%	42%
N	2.022	404	405

⁴ Er keken 1,8 miljoen mensen

⁵ Voor de derde groep, die niet zelf keek.

Wat verder opvalt is dat ook Lilian Marijnissen (13%) en Jesse Klaver (12%) – die het volgens de ‘pure kijkers’ eveneens relatief goed deden, er in de latere meting minder goed uitkomen: Lilian Marijnissen: 14% > 8% > 2%, Jesse Klaver 13% > 10% > 5%.

Dat Wopke Hoekstra bij slechts 9 procent het meest overtuigende – de minst goede score – valt bij de laatste groep bijna helemaal weg. Met 4 procent komt Hoekstra er net zo goed of slecht uit als Klaver (5%) en beter dan Marijnissen (2%).

Ook bij 2de stem doet Kaag het goed, maar Hoekstra en Rutte krijgen de credits

In de verwachting dat deelnemers aan het onderzoek wellicht geneigd zijn de leider van de partij waarop ze stemmen aan te wijzen als “het meest overtuigend” hebben we de vraag nog een tweede keer gesteld. Ook hier zien we Rutte (20%) en Kaag (19%) er bij de ‘pure kijkers’ er als meest overtuigend uitkomen. Maar wederom blijkt dat de groep die het debat zelf niet zag maar er wel over hoorde niet Kaag – maar Rutte en nu ook Hoekstra – aanwijzen als degenen die het het best hebben gedaan. Kaag komt hier – met 8 procent – relatief bescheiden uit: net zo goed of slecht als Marijnissen, Klaver en Wilders.

Tabel 2 - En wie vond u daarná het meest overtuigend overkomen?

	Basis= flitspeiling (direct na debat, zondagavond)	Basis= representatieve I&O-peiling (maandag-dinsdag)	
	Kijkers debat (‘pure kijkers’)	Kijkers debat	Niet-kijkers, wel iets over gehoord
Mark Rutte	20%	17%	14%
Sigrid Kaag	19%	16%	8%
Wopke Hoekstra	15%	15%	19%
Lilian Marijnissen	15%	13%	9%
Jesse Klaver	15%	15%	9%
Geert Wilders	10%	11%	8%
Geen van allen overtuigend	4%	6%	15%
Allemaal even overtuigend	1%	2%	4%
Weet niet	1%	4%	13%
N	1.718	319	198

Cumulatief: Kaag en Rutte meest overtuigend; Rutte en Hoekstra oogsten

Als we vervolgens de eerste en tweede stem bij elkaar optellen komt Sigrid Kaag er onder de ‘pure kijkers’ als beste uit (40%), maar daar blijft bij de groep die het niet zelf zag weinig van over (18%). Mark Rutte en Wopke Hoekstra hebben bij deze groep juist een goede indruk achtergelaten. Wat voor Kaag geldt, geldt ook voor Marijnissen en Klaver: relatief goede scores bij de ‘pure kijkers’, matige scores bij de niet-kijkers. Wilders komt er gemiddeld uit (zie tabel 3).

Tabel 3 - Totaal (Los van wat u stemt, wie vond u in dit debat het meest overtuigend overkomen? + En wie vond u daarna het meest overtuigend overkomen?)

	Basis= flitspeiling (direct na debat, zondagavond)	Basis= representatieve I&O-peiling (maandag-dinsdag)	
	Kijkers debat (‘pure kijkers’)	Kijkers debat	Niet-kijkers, wel iets over gehoord
Sigrid Kaag	40%	36%	18%
Mark Rutte	36%	37%	26%
Lilian Marijnissen	29%	21%	12%
Jesse Klaver	28%	25%	14%
Wopke Hoekstra	24%	20%	23%
Geert Wilders	22%	28%	19%
Geen van allen overtuigend	13%	20%	25%
Allemaal even overtuigend	4%	5%	8%
Weet ik niet	4%	6%	55%

Kijkers van verschillende politieke kleuren positief over Kaag

Als controle, om nog eens te zien of kijkers vooral geneigd zijn de leider van de partij waarop ze stemmen aan te wijzen als “het meest overtuigend” is het nog goed te kijken naar deze partijvoorkeur.

Sigrid Kaag blijkt het niet alleen onder de D66-kiezers goed te hebben gedaan (49% van de D66-kijkers – ‘pure kijkers’ – vond haar het meest overtuigend), maar ook veel kiezers van GroenLinks (30%), PvdA (29%) en in mindere mate ook kiezers van VVD (16%), ChristenUnie (19%) en PvdD (20%) vonden haar overtuigend.

Mark Rutte wordt voornamelijk door zijn eigen achterban (42%) overtuigend gevonden.

Geert Wilders werd door zowel kijkers die op de PVV stemmen (61%), als door kijkers die op FvD (52%) of JA21 (39%) zouden stemmen overtuigend gevonden.

Jesse Klaver deed het redelijk goed onder zijn eigen achterban (34%), maar ook SP-, PvdA- en PvdD-kiezers noemen hem relatief vaak als meest overtuigend.

Voor Lilian Marijnissen geldt iets vergelijkbaars: 37 procent van de eigen achterban vond haar het meest overtuigend, maar ook substantiële delen van de PvdD-, GL- en PvdA-kiezers vonden haar goed.

Wopke Hoekstra werd eigenlijk alleen door kijkers die voorafgaand van het debat aangaven op het CDA te gaan stemmen (27%) als meest overtuigende lijsttrekker bestempeld.

Tabel 4 - Los van wat u stemt, wie vond u in dit debat het meest overtuigend overkomen? Naar partijvoorkeur voorafgaand aan het debat.

Basis= flitspeiling (direct na debat, zondagavond), n=2.022

	To- taal	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	FvD	JA21
Sigrid Kaag	21%	16%	5%	13%	49%	30%	10%	29%	19%	20%		5%
Mark Rutte	16%	42%	7%	15%	7%	3%	3%	6%	18%	4%	11%	12%
Lilian Marijnissen	14%	4%	5%	10%	13%	22%	37%	22%	11%	27%	17%	20%
Jesse Klaver	13%	5%		5%	15%	34%	32%	21%	10%	15%	5%	
Geert Wilders	12%	12%	61%	8%	4%	1%	7%	5%	6%	9%	52%	39%
Wopke Hoekstra	9%	9%	5%	27%	4%	1%	2%	3%	16%	3%	1%	16%
Geen van allen	9%	10%	8%	14%	6%	6%	4%	7%	13%	12%	14%	3%
Allemaal even overtuigend	2%	1%	7%	3%	2%		4%	5%	2%	6%		
Weet niet	3%	2%	3%	5%	1%	3%	1%	2%	6%	5%		5%
N	2.022	426	83	224	237	202	115	262	97	61	25	46

Tabel 5 - En wie vond u daarna het meest overtuigend overkomen? Naar partijvoorkeur voorafgaand aan het debat.

Basis= flitspeiling (direct na debat, zondagavond), n=1.178

	To- taal	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	FvD	JA21
Mark Rutte	20%	33%	15%	30%	18%	7%	10%	10%	19%	24%	6%	12%
Sigrid Kaag	19%	17%	5%	11%	27%	22%	10%	27%	15%	21%	19%	11%
Lilian Marijnissen	15%	6%	33%	5%	10%	26%	31%	17%	16%	24%	35%	18%
Wopke Hoekstra	15%	24%	16%	27%	13%	4%	5%	8%	20%	6%	7%	8%
Jesse Klaver	15%	6%	1%	3%	22%	33%	24%	24%	14%	17%		6%
Geert Wilders	10%	9%	16%	11%	4%	6%	16%	5%	9%	4%	27%	45%
Geen van allen	4%	3%	13%	9%	2%	0%	3%	6%	4%		6%	0%
Allemaal even over- tuigend	1%	1%		2%	1%	1%	1%	1%		4%		
Weet niet	1%	3%		2%	2%	1%			3%			
N	1.718	365	70	171	214	183	104	226	80	47	22	41

Tabel 6. Totaal (Los van wat u stemt, wie vond u in dit debat het meest overtuigend overkomen? + En wie vond u daarna het meest overtuigend overkomen?) Basis: kijkers debat, naar partijvoorkeur voorafgaand aan debat

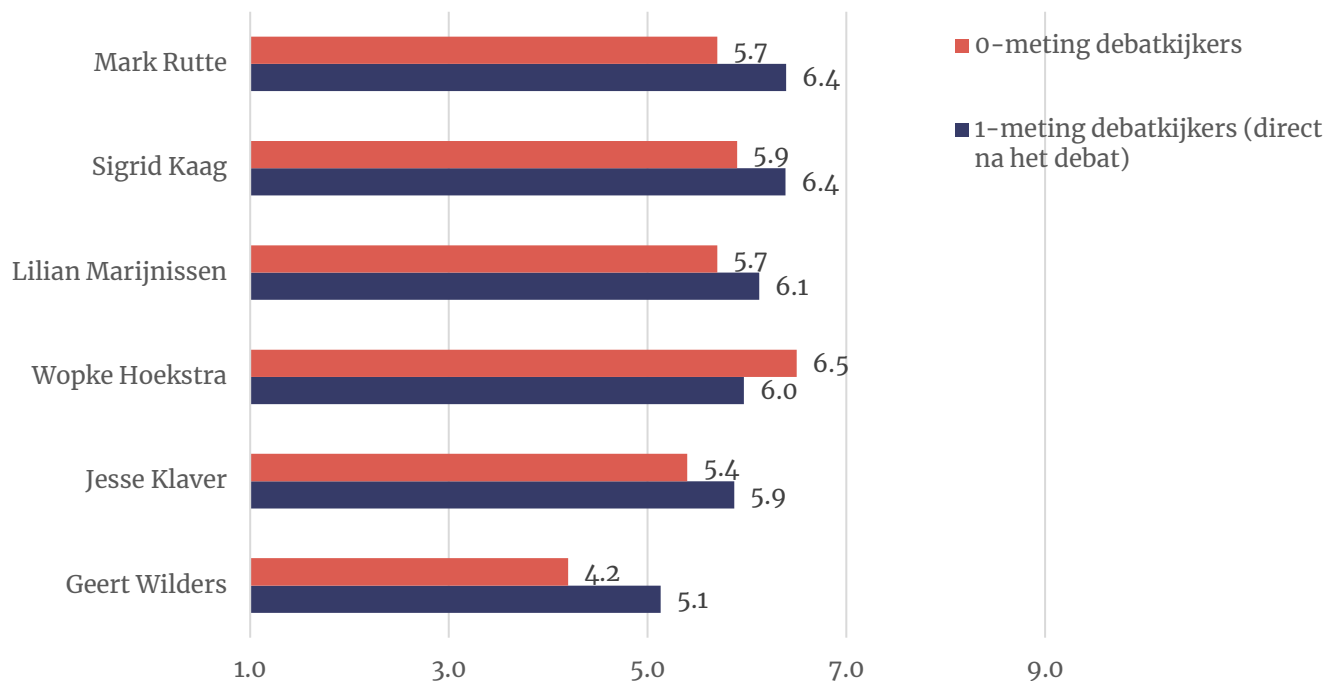
	To- taal	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	FvD	JA21
Mark Rutte	40%	75%	22%	45%	25%	10%	14%	16%	36%	29%	17%	24%
Sigrid Kaag	38%	33%	10%	24%	76%	52%	20%	57%	34%	41%	19%	15%
Wopke Hoekstra	30%	32%	21%	54%	17%	5%	7%	12%	36%	9%	8%	24%
Lilian Marijnissen	30%	9%	39%	15%	22%	49%	68%	39%	27%	51%	52%	37%
Jesse Klaver	29%	11%	1%	8%	37%	66%	55%	46%	24%	32%	5%	6%
Geert Wilders	20%	21%	76%	19%	8%	7%	24%	10%	15%	12%	79%	84%
Geen van allen over- tuigend	7%	12%	21%	23%	8%	6%	7%	13%	17%	12%	20%	3%
Allemaal even over- tuigend	2%	2%	7%	5%	4%	1%	6%	6%	2%	10%	0%	0%
Weet ik niet	3%	4%	3%	7%	3%	3%	1%	2%	9%	5%	0%	5%

1.3 Alle politici – behalve Hoekstra – positiever beoordeeld ná het debat

We vroegen aan de kijkers voorafgaand aan het debat en direct daarna hoe ze de politici waarden. Vrijwel alle politici worden na afloop positiever beoordeeld dan ervoor. Uitzondering hierop is Wopke Hoekstra: waar hij van de kijkers voor het debat gemiddeld een 6,5 kreeg, nam dat na het debat af tot gemiddeld 6,0.

Figuur 1- Hoe waardeert u elke politicus? (1 = heel slecht, 10 = heel goed)

Basis: kijkers van het debat, n=2.022

1.4 Betrouwbaar als minister-president?

Naast een algemene waardering, vroegen we aan kijkers of ze de politici betrouwbaar zouden vinden als minister-president. Ook dit vroegen we voorafgaand aan en direct na het debat.

De meeste politici worden na het kijken van het debat minder “betrouwbaar als minister-president” gezien dan ervoor. Uitzondering hierop zijn Geert Wilders (al is het aandeel dat hem betrouwbaar als premier vindt nog steeds klein, 14%) en Sigrid Kaag (het aandeel dat haar niet betrouwbaar zou vinden als premier nam toe, maar het aandeel dat haar wél betrouwbaar als premier zou vinden nam niet af).

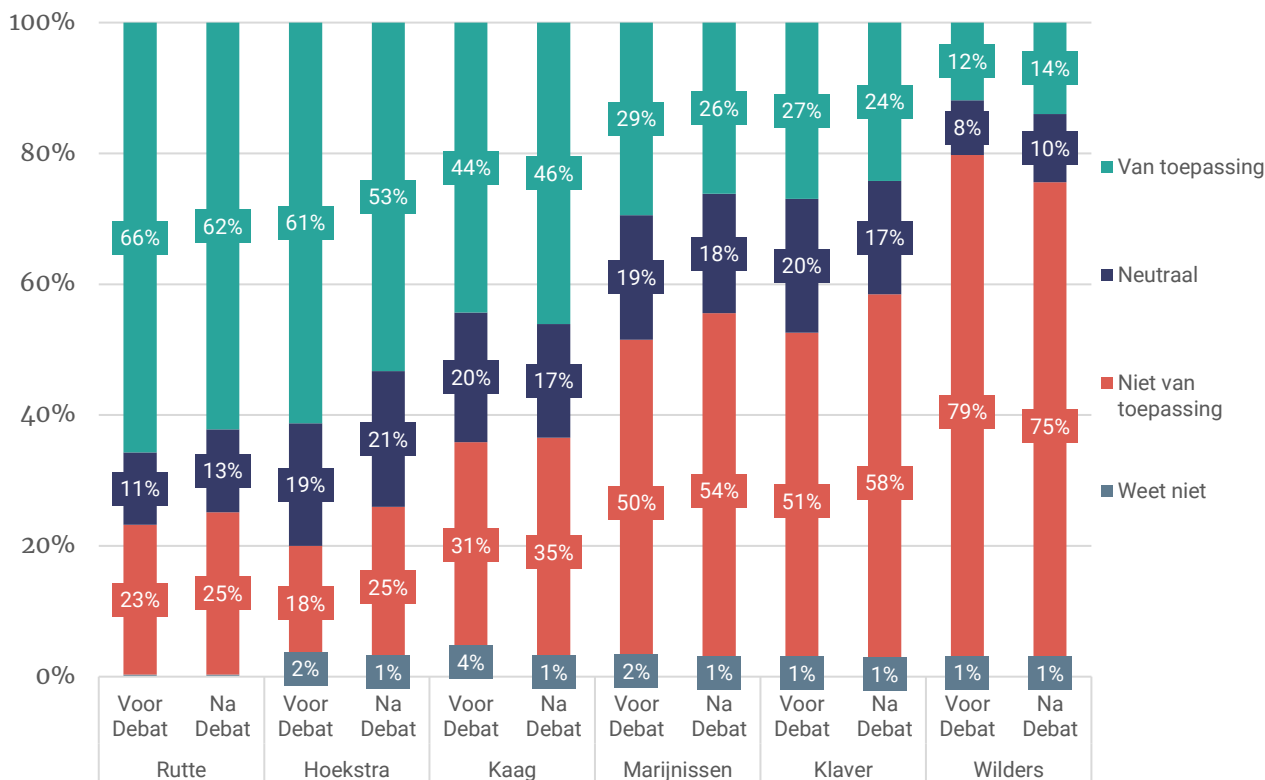
Mark Rutte werd voorafgaand aan het debat door het grootste aandeel van deze groep kijkers gezien als “betrouwbaar als minister-president” (66%), wat na het debat nog 62 procent was. Een kleine afname.

Wopke Hoekstra kreeg voor dit debat van deze kijkersgroep een bijna even hoge score als “betrouwbare premier”, maar leverde in: van 61 naar 53 procent.

Samenvattend kunnen we stellen dat Mark Rutte onder deze groep kijkers nauwelijks heeft ingeleverd als “betrouwbare premier”, maar dat dat voor Wopke Hoekstra juist wel geldt.

**Figuur 2 - In welke mate vindt u onderstaande uitspraak passen bij deze politici?
“Zou betrouwbaar zijn als minister-president”**

Basis: kijkers van het debat. N=2.022

1.5 Wat leerden kijkers van het debat?

Beperkt deel van de kijkers vond het een inhoudelijk goed debat

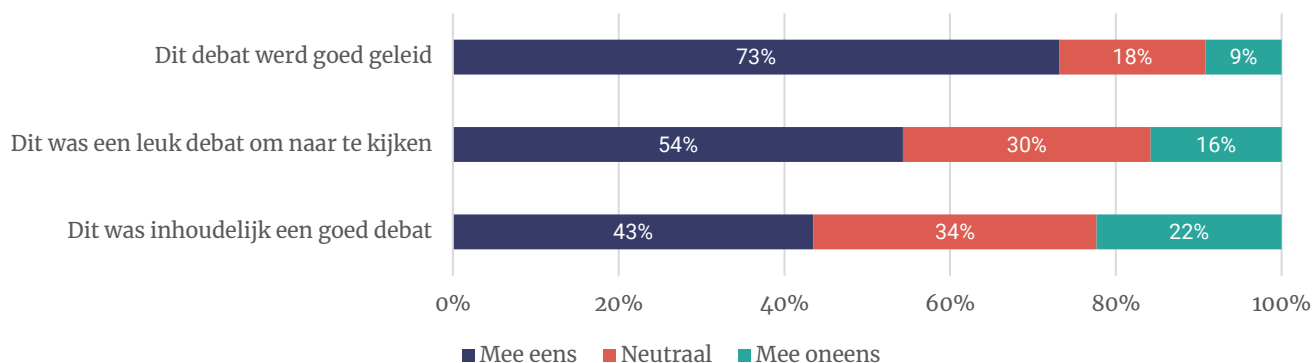
We vroegen niet alleen naar de prestatie van de individuele deelnemers, maar ook naar hoe informatief en inhoudelijk kijkers het debat vonden.

Een minderheid, 43 procent, vond het een “inhoudelijk goed debat”, 22 procent vond van niet. Ruim de helft (54%) vond het debat daarentegen wel “leuk om naar te kijken”.

En driekwart (72%) van de kijkers vond dat “het debat goed werd geleid” door Frits Wester.

Figuur 3 - Wilt u voor deze stellingen zeggen of u het er mee eens of mee oneens bent?

Basis: kijkers van het debat. N=2.022

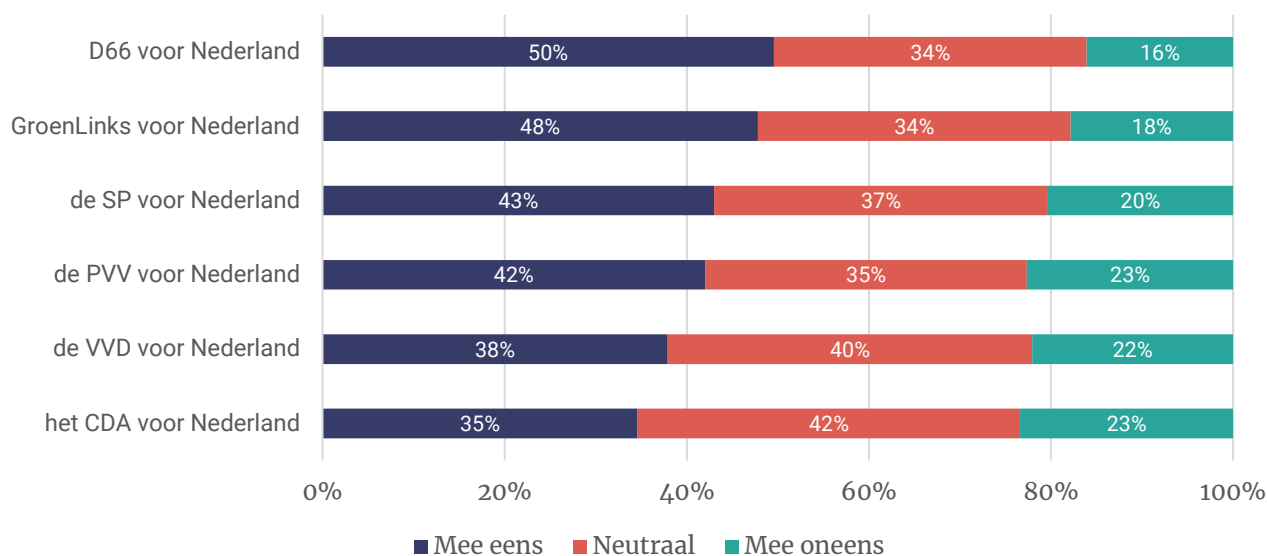
Door debat weten kijkers vooral beter wat de plannen van D66 en GroenLinks zijn

Voor alle deelnemende partijen gaven we de stelling “Door dit debat weet ik beter wat de plannen zijn van partij ... voor Nederland”. De mate waarin kijkers vinden dat ze geïnformeerd zijn over de plannen van de partijen valt niet mee. Ongeveer de helft zegt door het debat beter te weten wat de plannen van D66 en GroenLinks voor Nederland zijn.

Slechts 35 procent zegt door het debat beter te weten te zijn gekomen wat de plannen van het CDA voor Nederland zijn.

Figuur 4 - Door dit debat weet ik beter wat de plannen zijn van...

Basis: kijkers van het debat. N=2.022

2 Onderzoeksverantwoording

Verantwoording

Om te achterhalen wat kijkers vonden (en leerden) van het RTL-debat van zondagavond (21.15-23.30 uur⁶) deden we twee onderzoeken:

- Een flitspeiling onder kijkers direct na het debat (zondagavond vanaf 23 uur; n=2.022)
- Een representatieve peiling⁷ (maandagochtend – dinsdagochtend; n=2.685 – waarvan 404 mensen het debat zagen en nog eens 405 het debat niet zagen, maar er wel over hoorden of lazen)

We voerden dit onderzoek uit als voorbereiding op meer flitspeilingen rondom de komende grotere debatten, in opdracht van een van de organisatoren.

Flitspanel en screening

Aan de flitspeiling ging een screening van het volledige I&O Research Panel vooraf.

Ruim 20.000 mensen vulden de vragenlijst in (19-26 februari) waarin ze aangaven:

1. In hoeverre ze in het algemeen geneigd zijn te kijken naar de verkiezingsdebatten
2. Hoe groot de kans is dat ze elk individueel debat gaan bekijken (of beluisteren)?
3. Of ze bereid zijn mee te werken aan een reeks spoedonderzoeken (flitspeilingen) direct aan het einde van het debat, binnen 3 tot 5 minuten

Respondenten die op vragen 1 en 2 antwoordden: zeker, waarschijnlijk, weet ik (nog) niet of ‘als een huisgenoot het bekijkt, kijk ik mee, anders niet’ en die vraag 3 met ‘ja’ beantwoordden zijn opgenomen in een “flitspanel”.

Dit panel is vervolgens representatief gemaakt op de kenmerken leeftijd, opleiding, geslacht en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2017.

Voorafgaand aan het RTL-debat zijn degenen uit dit flitspanel uitgenodigd die aangaven zeker of waarschijnlijk te gaan kijken, degenen die zeiden ‘weet ik (nog) niet’ of ‘als een huisgenoot het bekijkt, kijk ik mee, anders niet’.

De kijkersgroep in dit onderzoek is dus niet representatief voor alle kiezers maar wel voor de kijkers naar het RTL-debat.

Representatieve peiling

De groep in de tweede en derde kolom in paragraaf 1.1 komt uit de representatieve I&O-peiling. I&O Research voerde dit landelijk representatief onderzoek uit van maandagochtend 1 maart tot dinsdagmiddag 2 maart 2021⁸.

In totaal werkten 2.685 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Het grootste deel hiervan is afkomstig uit het I&O Research Panel en 192 respondenten vulden de vragenlijst via het panel van PanelClix. Sommige vragen hebben een afwijkende steekproefbasis en zijn niet aan alle deelnemers gesteld. Indien dit het geval is wordt dit bij de figuur vermeld.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de

⁶ Er keken 1,8 miljoen mensen

⁷ Dit was de I&O zetelpeiling van 3 maart 2021.

⁸ Zie: <https://www.ioresearch.nl/actueel/io-zetelpeiling-opnieuw-licht-verlies-voor-vvd-maar-gat-met-pvv-en-cda-aanzienlijk/>

kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.685 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 1,9 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen - en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com - tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl